

Онц, тустан бääхин тöлä кеджäh Омана олт äмтнä ноолдан

Англин колонизатормуд болн эднä ханьл—Маскат балгъсна султан Сандо иби Тимуран ðмнäs Омана арабск тохмта олт-äмтс кесг долан хонгин туршарт чанггь ноолда кеджäцхänä.

Оман—арабийск арлин нарн гарх үзгт бääх нургьлдж арабс äмтн бääх бичкн орн-нутг,урднй англин медлд ордг бääсмн.

Кесг удад цагин туршарт имам Галев бен-Али гарддж залджасн Омана олт-äмтн йосан гартан бäрдж, онц тустан бääдг билä, эврәннй керг-тöрт англин йосиг чигн, Маскатиин султаниг чигн орлцулдго бääсмн. Болв зуг, 1955 джилин чилгчär англин дäänä селмär агсгдсн болн англин офицермуд толгьалсн Маскат балгъсна султана цеггүд Омана газрур дävрлж ордж ирэд, эн орн-нутгин хуучн цага хотл балгъс—Назва гидг балгъс буладж авсмн, энүнäs кöлтä, имама Галев бен-Али эндäs зулдж гарсмн. Тер бийнй, Омана олт-äмтн оккупантнрт ордж ðгсн уга.

Эн джилин июнь сард Омана орн-нутгт, Маскат балгъсна султана болн энүнä эздүд—англин империалистнрин ðмнäs ноолдлгн делгрв. Каирт бääх Омана элч келв: „Британск империализмин болн энүнä агентнрин ðмнäs Омана ноолдачнр сулдхлгнä ноолна кеджацхänä, тегäd, эн кевär зуг эврәннй йосан болн сул бääлггән харедж чадхмн. Англин цеггүдин ðмнäs, Омана

орн-нутгас тединг, кöбдж гаргъхиг, англин керг татдг Сандо иби Тимура йоснасн буухиг Омана олт-äмтн некджәнä.

Назва балгъсн дунд болсн ноолдан тургär Омана цуг газрар делгрв, сулатана цеггүд нег-негнәннй ардас кöбгддж, зах газрур зулцхав. Эн цеггүд тер ноолданд дингддж йовх учрар, Омана дотрдундин кергт орлцх болдж англин правительств шиндв.

Оманд болджах ноолдаг дардж авхин кергт англин йосдуд дäänä шин техник олзлдж „Аврлтан угагьар дä кех седклтä“ гидж барт зәнгьлгддженä. Англин самолетс Назва, Ибри, Баркат, Фирка болн нань чигн талдан балгъсд болн селäдт бомбс хаяд хаалгьар йовсн машинд, кöлгд, äмт хацхана. Шатадг бомбс, ракетн сумд энүнд англичанр олзлцхана, англин авиацикär бөмбс хайсн учрар Биркат балгъснас юмн үлдлго хамхрдж, энүнд бääсн äмтн бääх гермүд, хоргьдх газр уга үлдцхаж. Збвär икär Назва гидг балгъсн бас эвдрдж.

Англин дääсдүд кедү чигн догшар балгъсд, селäд хамхлдж, äмт алдж дä кесн бийнй, Омана олт-äмтн эврәннй сулдхврн, бääдл-джиргьлин тöлä ноолдх омгта ухан-седклиг дääвлүлдж чадсн уга.

Оманд болджах ноолданд нарт делкән олт-äмтн оньган

öгв. Эврәннй онц-тустан бääлгнä тöлä кеджäh Омана олт-äмтнä ноолдаг цуг орн-нутгудин олт-äмтн үнн седклärн дөнъндж бääцхänä. Англин цеггүдин тиим аврлтан уга үүлдврмүд нарт делкäd öврлгн болджана. Ирана «Арзу» гидг газет бичдженä: „Даджрлгннд бääсн äмтн кесг зун джилин туршарт цусан уулгьджасн даджрачнрин ðмнäs ноолда кехär бөсцхав. Цуг делкән олт-äмтн тедн тал оньг-седклән тävдженä“

Англин дävрлгн Арабск-Востокт ик öврлгн болджана. Газадин ордудин даджрлгнäs, нойллгнäs сулддж гархин тöлä Омана олт-äмтн кеджäh ноолдлгнä күчиг египетск олт-äмтн дөнъндженä гидж Египтин президент Гамаль Абдель Насер келв.

Оманд болджах ноолдан—колониальн державс, Востокин олт-äмтиг даджрх-мухлалх болн эн ордудин газрин зöбриг тарадж авх ухан-седклән хайшгогьар бääхиг, нег үлү сäänär үзүлджәнä. Эврәннй сулдхврн болн йосна тöлä ноолда кеджäh Азин болн Африкин олт äмтсиг чик хаалгъаснй колонизатормуд гаргьдж чадшог, цуг нарт делкäd тер ноолдан медүлджәнä. Колониализмин ðмнäs олт-äмтнä ноолдлгн улм чанггьрад, улм öсäd делгрäd, шин газрмуд эзлäd йовна. Эврәннй сул бääлгнä тöлä ноолда кеджäh Омана олт-äмтнд дөнънöкд болхмн гидж цуг делкән прогрессивн олт-äмтн неклгь кеджәнä.